

ORZECZNICTWO TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO ZBIÓR URZĘDOWY

Seria B

Warszawa, dnia 5 grudnia 2023 r.

Pozycja 334

POSTANOWIENIE

z dnia 3 października 2023 r.

Sygn. akt Ts 229/22

Trybunał Konstytucyjny w składzie:

Bogdan Świączkowski,

po wstępnym rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym skargi konstytucyjnej R.K. o zbadanie zgodności:

- 1) art. 96 § 3 ustawy z dnia 20 maja 1971 r. – Kodeks wykroczeń (tekst jedn. Dz. U. z 2021 r. poz. 2008, ze zm.) w związku z art. 78 ust. 4 ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. – Prawo o ruchu drogowym (tekst jedn. Dz. U. z 2022 r. poz. 988, ze zm.) – w zakresie w jakim zobowiązują właściciela pojazdu lub jego posiadacza do wskazania siebie jako osoby, która prowadziła pojazd, z art. 42 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej;
- 2) art. 132 § 2 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2022 r. poz. 1375, ze zm.) w związku z art. 38 § 1 ustawy z dnia 24 sierpnia 2001 r. – Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia (Dz. U. z 2022 r., poz. 1124) oraz art. 78 ust. 4 ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. – Prawo o ruchu drogowym (tekst jedn. Dz. U. z 2022 r. poz. 988, ze zm.) – w zakresie w jakim umożliwia doręczenie wezwania do wskazania komu powierzono pojazd osobie innej niż adresat – właściciel pojazdu lub jego posiadacz podczas „chwilowej nieobecności” adresata, z art. 42 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej,

p o s t a n a w i a:

nadać dalszy bieg skardze konstytucyjnej.

UZASADNIENIE

W skardze konstytucyjnej wniesionej do Trybunału Konstytucyjnego 6 października 2022 r. (data nadania) R.K. (dalej: skarżący), reprezentowany przez pełnomocnika z wyboru, wystąpił z żądaniem przytoczonym w komparycji niniejszego postanowienia na tle następującej sprawy.

Sąd Rejonowy w P. II Wydział Karny wyrokiem z 11 października 2021 r. (sygn. akt [...]) uznał skarżącego za winnego popełnienia zarzucanego mu czynu i zasądził koszty postępowania. Od powyższego wyroku apelację wniósł obrońca obwinionego. Sąd Okręgowy w L. V Wydział Karny-Odwoławczy wyrokiem z 25 maja 2022 r. (sygn. akt [...]) zaskarżony

wyrok utrzymał w mocy oraz zasądził od obwinionego na rzecz Skarbu Państwa zwrot kosztów w postępowaniu odwoławczym.

Prezes Trybunału Konstytucyjnego zarządzeniem z 18 listopada 2022 r. (doręczonym pełnomocnikowi skarżącego 2 grudnia 2022 r.) wezwał skarżącego do doręczenia odpisu lub kopii poświadczonej za zgodność z oryginałem wyroku Sądu Rejonowego w P. z 11 października 2021 r. (sygn. akt [...]) wraz z czterema kopiami. Skarżący 7 grudnia 2022 r. (data nadania) wykonał zarządzenie.

Zakwestionowanym w skardze przepisom skarżący zarzucił naruszenie prawa do obrony oraz zasady domniemania niewinności i zasady proporcjonalności (art. 42 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji).

Trybunał Konstytucyjny zważył, co następuje:

1. Zgodnie z art. 61 ust. 1 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. z 2019 r. poz. 2393; dalej: u.o.t.p.TK) skarga konstytucyjna podlega wstępnemu rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym, podczas którego Trybunał bada, czy odpowiada ona określonym przez prawo wymogom.

2. W ocenie Trybunału skarga konstytucyjna spełnia przesłanki przekazania jej do merytorycznego rozpoznania, albowiem:

- została sporządzona przez radcę prawnego, który przedłożył stosowne pełnomocnictwo;

- skarżący wyczerpał przysługującą mu drogę prawną, ponieważ od wyroku Sądu Okręgowego w L. V Wydział Karny-Odwoławczy z 25 maja 2022 r. (sygn. akt [...]) nie przysługuje żaden zwyczajny środek zaskarżenia;

- dochowany został trzymiesięczny termin wniesienia skargi zastrzeżony w art. 77 ust. 1 u.o.t.p.TK, gdyż powyższe orzeczenie zostało doręczone skarżącemu 6 lipca 2022 r., natomiast skarga została wniesiona do Trybunału 6 października 2022 r. (data nadania);

- prawidłowo został określony przedmiot skargi, tj. 1) art. 96 § 3 ustawy z dnia 20 maja 1971 r. – Kodeks wykroczeń (Dz. U. z 2021 r. poz. 2008, ze zm.) w związku z art. 78 ust. 4 ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. – Prawo o ruchu drogowym (Dz. U. z 2022 r. poz. 988, ze zm.) – w zakresie, w jakim zobowiązują właściciela pojazdu lub jego posiadacza do wskazania siebie jako osoby, która prowadziła pojazd; 2) art. 132 § 2 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2022 r. poz. 1375, ze zm.) w związku z art. 38 § 1 ustawy z dnia 24 sierpnia 2001 r. – Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia (Dz. U. z 2022 r., poz. 1124) oraz art. 78 ust. 4 ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. – Prawo o ruchu drogowym (Dz. U. z 2022 r. poz. 988, ze zm.) – w zakresie, w jakim umożliwia doręczenie wezwania do wskazania komu powierzono pojazd osobie innej niż adresat – właściciel pojazdu lub jego posiadacz podczas „chwilowej nieobecności” adresata;

- zakwestionowanym w skardze przepisom skarżący zarzucił naruszenie prawa do obrony i wynikającej z niego zasady domniemania niewinności oraz proporcjonalności reakcji penalnej;

- skarżący wskazał, w jaki sposób – jego zdaniem – zakwestionowane w skardze przepisy naruszają powyższe prawa. Zdaniem skarżącego za naruszenie norm porządkowych związanych z prawidłowym parkowaniem, organy państwa wymusiły na nim samooskarżenie i dostarczenie dowodów przeciwko sobie. Skarżący wskazał, że organy państwa nie wypełniają swoich obowiązków ścigania wykroczenia oraz przeprowadzania dowodów, przenosząc na właściciela obowiązek dostarczenia „dowodu” przeciwko samemu sobie, co narusza istotę prawa do obrony. Wskazał jednocześnie, że uchylenie się od obowiązku denuncjacji jest zabiegiem nieproporcjonalnie restrykcyjnym w stosunku do właścicieli i posiadaczy

pojazdów, a sankcja za wykroczenie stygmatyzuje ukaranego i ma wpływ na zachowanie dobrego imienia. Skarżący zakwestionował treść normatywną przepisów uzyskaną w wyniku jednolitej, powszechnej i stałej wykładni sądowej, która w ramach wyjątku może stać się przedmiotem kontroli w trybie skargi konstytucyjnej. Wskazuje w skardze, że istnieje utrwalona linia orzecznicza, która nadała zaskarżonemu przepisowi niekonstytucyjną treść. Sądy stanęły na stanowisku, że zachowanie obwinionego polegające na zignorowaniu wezwania uprawnionego organu realizuje znamiona wykroczenia. Zaś w praktyce orzeczniczej wskazanie siebie jako kierującego pojazdem oznacza wskazanie sprawcy. Skarżący wzmocnił swoje zastrzeżenia odwołaniem do poglądów doktryny i orzecznictwa sądów, w tym Sądu Najwyższego.

Skarżący wskazał również, iż zakwestionowane w skardze przepisy dotyczące doręczenia stały się elementem konstrukcyjnym wykroczenia, bowiem poprzez umożliwienie doręczenia osobie innej niż adresat – właściciel lub posiadacz pojazdu w razie niedookreślonej przez ustawodawcę „chwilowej nieobecności” uniemożliwiły skarżącemu prawo do obrony. Skarżący stwierdził, że zaskarżone przepisy w nieproporcjonalny sposób penalizują czyn zabroniony;

– sformułowane przez skarżącego zarzuty nie są oczywiście bezzasadne w rozumieniu art. 61 ust. 4 pkt 3 u.o.t.p.TK.

W związku z powyższym Trybunał Konstytucyjny, na podstawie art. 61 ust. 2 u.o.t.p.TK, postanowił jak w sentencji.